

FUNDACIÓ ULLS DEL MÓN

Tamarit 144-146, entresòl 2^a 08015 Barcelona

Tels: +34 93 451 51 52 · +34 93 228 92 92

Fax: +34 93 451 47 77

www.ullsdelmon.org · fundacio@ullsdelmon.org

Ojos del mundo · Eyes of the world · Olhos do mundo · Les yeux du monde · مؤسسة عيون العالم

MEMÒRIA
D'ACTUACIONS
2004

ÍNDEX

3	CARTA DEL PRESIDENT
4	QUI SOM I QUÈ FEM
8	PROGRAMES DE COOPERACIÓ DESENVOLUPATS:
9	• ULLS DEL SÀHARA
11	• ULLS DE MOÇAMBIC
13	• ULLS DE BOLÍVIA
14	• ACTIVITATS A GAZA
14	• ACTIVITATS A TOGO
15	INFORME ECONÒMIC
16	ACTIVITATS DE SENSIBILITZACIÓ I COMUNICACIÓ
18	COFINANÇADORS I ACORDS DE COL·LABORACIÓ

© fotografies: Elisenda Pons (reportatge Ulls del Sàhara), Mercedes de la Rosa (reportatge Ulls de Maputo) i altres col·laboradors que han documentat les seves activitats en el terreny

CARTA DEL PRESIDENT

Amics i amigues,

Un any més us presentem el resum de les activitats que hem realitzat al llarg de l'any 2004.

Per a Ulls del Món ha estat un any de consolidació dels programes de cooperació i de millora del funcionament intern. En aquest sentit, hem continuat potenciant les activitats d'ajuda humanitària i de desenvolupament, aportant els recursos necessaris per a la planificació, implementació i avaluació més eficient dels projectes.

Us convidem a fer un repàs dels resultats aconseguits al Sàhara, a Moçambic i a Bolívia, posant atenció en l'esforç realitzat AMB i PER A les persones.

A Ulls del Món tenim el convenciment que el desenvolupament oftalmològic de les comunitats amb les quals col·laborem passa pel ferm *compromís amb les persones*.

D'una banda, amb les *persones que pateixen patologies oculars* derivades de la desnutrició, les deficiències higièniques, les condicions climàtiques adverses... i que, com a conseqüència, tenen limitada la seva capacitat de ser autosuficients, de poder treballar i atendre la seva família. A aquestes persones els obrim els ulls a una nova vida.

D'altra banda, amb els *professionals sanitaris locals*. Compromís que canalitzem, fonamentalment, a través de la seva formació i la dotació dels equipaments i materials necessaris per a la pràctica oftalmològica.

I, també, el compromís amb els voluntaris que participen, solidàriament, en els programes de desenvolupament i que col·laboren, amb els seus coneixements i la seva experiència, a millorar les condicions de vida de milers de persones al món.

Espero que aquesta memòria serveixi per a fer visible i transparent la nostra tasca davant totes les persones, institucions i empreses que, any rere any, ens doneu suport. Des de fa gairebé quatre anys i gràcies a l'esforç col·lectiu, fem front al repte de garantir el dret a veure-hi en els països més pobres del món.

Rafael Ribó

QUI SOM I QUÈ FEM

Ulls del Món som una organització no lucrativa que contribuïm a que les persones sense recursos econòmics i amb deficiències visuals dels països pobres puguin rebre atenció oftalmològica de qualitat per part dels seus serveis locals de salut, i sensibilitzem l'opinió pública del nostre entorn respecte a les deficiències en la sanitat bàsica en aquells territoris.

Al món hi ha 135 milions de persones amb visió reduïda i 45 milions de cecs, el 90% dels quals viuen en països pobres i en vies de desenvolupament. Segons l'Organització Mundial de la Salut, el 80% de la ceguesa mundial es podria evitar i, des d'Ulls del Món ens proposem arribar a aquestes persones que pateixen deficiències visuals i contribuir a canviar la seva realitat quotidiana. Per a moltes persones, tornar a veure és recuperar la vida.

Amb aquest objectiu, col·laborem, des dels inicis de la Fundació, l'any 2001, amb els refugiats saharais desplaçats als campaments de Tindouf, en territori algerí, en el marc del programa "Ulls del Sàhara". Des de l'any 2002, amb les poblacions de Maputo i Inhambane, a Moçambic, dins del programa "Ulls de Moçambic" i amb les poblacions de El Alto i els professionals de La Paz, a Bolívia, des de

l'any 2003, en el programa "Ulls de Bolívia". A més a més, aquest any 2004 hem reactivat les actuacions que havien estat molt limitades a Gaza, com a conseqüència de la complexa situació políticomilitar de la zona.

A banda de consolidar aquests programes, hem realitzat una prospecció a Togo i hem rebut demandes de col·laboració a Costa de Marfil, Colòmbia, Mèxic, Ghanà, Ruanda, Burundi i Guinea Equatorial, entre altres.

Principalment, les nostres activitats s'organitzen entorn diferents **àrees d'actuació**:

- Consulta i intervenció quirúrgica de pacients per part de comissions mèdiques que es desplacen als diferents territoris.
- Formació dels professionals sanitaris locals, tant *in situ* com a l'Estat espanyol, fomentant la capacitat personalitzada de metges, infermers i òptics.
- Dotació dels centres sanitaris locals (sales de consulta, quiròfans i tallers de muntatge d'ulleres) d'equipaments i materials (instrumental i farmacològic).
- Prevenció de patologies oculars: promovent estudis i realitzant campanyes de revisió i de prevenció de malalties oculars en la comunitat autòctona.
- Organització de la sanitat ocular, des de la primera atenció fins al funcionament de les dependències quirúrgiques.
- Trasllat d'aquells pacients més greus perquè, quan els professionals que els atenen determinen que no poden ser intervinguts als seus països d'origen, puguin ser tractats en centres del nostre país.
- Divulgació entre la població del nostre entorn de les necessitats sanitàries en les quals es troben els països amb els quals col·laborem.

I els **resultats més destacats** assolits per la Fundació en poc més de 3 anys són els següents:

- Hem enviat més de 60 comissions mèdiques i formatives als campaments de refugiats sahrauís, a Moçambic i a Bolívia.
- Hem consultat, aproximadament, 11.000 persones amb deficiències visuals i intervingut gairebé 3.000 pacients amb patologies oculars.
- Hem dotat d'equipament i material de consulta i intervenció les unitats quirúrgiques de l'Hospital de Rabuni i Bol-la (campaments de refugiats sahrauís, Algèria), l'Hospital Central de Maputo i l'Hospital Provincial d'Inhambane (Moçambic) i l'Hospital Municipal Boliviano Holandés (El Alto, Bolívia).
- Hem equipat els tallers òptics de Rabuni, Bol-la i Dajla i les consultes d'òptica d'Auserd i Al Aiún, als campaments de refugiats sahrauís.
- Hem atorgat una beca a un metge sahrauí perquè s'especialitzi en oftalmologia en un centre sanitari de Barcelona.
- Hem facilitat que 2 residents en oftalmologia moçambicanes s'hagin desplaçat a l'Estat espanyol per a continuar la seva especialització.
- Hem impartit cursos de subespecialització a 20 oftalmòlegs bolivians a l'**Instituto Nacional de Oftalmo-**

logía de La Paz.

- Hem evacuat a 6 sahrauís amb patologies greus per a ser operats al nostre país.
- Hem impartit 5 xerrades informatives i de prevenció de malalties oculars entre la comunitat indígena de El Alto.
- Hem elaborat un estudi sobre la incidència del tracoma entre la població sahrauí. El tracoma és la segona causa de ceguesa al món, després de les cataractes.

Amb l'objectiu d'incrementar l'eficàcia de les nostres actuacions, des de l'any 2004 formem part del "**Partnership committee**" de l'Agència Internacional per a la Prevenció de la Ceguesa que uneix les principals organitzacions sense ànim de lucre d'àmbit internacional. I, juntes, col·laborem amb la finalitat d'eliminar, l'any 2020, les principals causes de ceguesa evitable al món.

A Ulls del Món som gairebé **1.000 persones**, entre voluntaris, associats, empresaris, representants d'institucions i entitats públiques i privades, membres del patronat i de l'equip operatiu i contraparts a terreny conscients de les deficiències sanitàries als països més pobres del món i compromesos amb els objectius perseguits. Gràcies a l'aportació i la confiança de tots obtenim els recursos necessaris per al finançament i la implementació dels projectes.

Els **supervisors mèdics** són:

Dr. Josep M^{re}. Rafart i Arumí - Programa Ulls del Sàhara

Dr. Carlos Móser Würth - Programa Ulls de Moçambic

Dr. José Juan Martínez Toldos - Programa Ulls de Bolívia

Dra. Mre Isabel Nieto Uresandi - Programa Ulls de Gaza

Aquest any 2004, també ens hem traslladat a una nova seu al carrer Tamarit 144 de Barcelona. Es tracta d'un local d'amplis i agradables espais que ens ha permès millorar la qualitat del treball de l'equip operatiu i voluntari i, molt especialment, facilitar l'emmagatzematge del material quirúrgic i l'instrumental necessari per al desenvolupament de les comissions mèdiques.

Un agraïment sincer...

Aquest any han participat voluntàriament en els projectes d'Ulls del Món gairebé 80 professionals que han col·laborat solidàriament amb els responsables sanitaris locals, els quals han acollit les comissions mèdiques i integrat als voluntaris en la seva pràctica diària.

L'**equip operatiu** és el motor de la Fundació i l'any 2004 s'ha ampliat amb la incorporació d'un coordinador sobre el terreny per a cadascun dels programes en funcionament, d'una administrativa per donar suport a l'àrea de programes i d'un tècnic de compres de material. En total, 10 persones entre la seu i terreny dedicades a la planificació, la implementació i l'avaluació dels projectes de cooperació, a donar a conèixer la Fundació i la precària situació sanitària dels països amb els quals col·laborem i a recaptar fons per al desenvolupament dels programes.

Així mateix, a Ulls del Món comptem amb l'assessorament d'un **Comitè Mèdic**, creat l'any 2004 i format per oftalmòlegs de reconegut prestigi que col·laboren amb l'equip operatiu en el disseny dels programes i la supervisió oftalmològica de les activitats que realitzem. Aquest comitè ha delegat en 4 oftalmòlegs la supervisió periòdica de cadascun dels projectes.

Els membres del **Patronat d'Ulls del Món** l'any 2004 són:

Rafael Ribó Massó (president)

Borja Corcóstegui Guraya (vicepresident)

Núria Ramon i Garcia (directora general)

Raimon Bergós i Civit (secretari jurídic)

Vicenç Capdevila i Cardona

Salvador Clotas Cierco

Margarita Dordella i Cirera (en representació de la Diputació de Barcelona)

Iñaki Gabilondo Pujol

Julio León Carrión

Rosario Martínez Navarro

Rafael Mondaca Medina (en representació de la Fundación ONCE para América Latina)

Mre Isabel Nieto Uresandi

Francisco Poyales Galán

Elena Salgado Méndez (ministra de Sanidad y Consumo, en substitució d'Ana Pastor Julián i en representació de la Fundación para la Cooperación y Salud Internacional Carlos III)

Jordi Varela i Pedragosa (en substitució de José Ignacio Cuervo i Argudín i en representació de l'Ajuntament de Barcelona)

Ma. Antònia Viedma i Martí (en representació del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya)

Aquest any també hem iniciat la constitució del nostre [patronat honorífic](#), el qual està compost actualment per: Jordi Pujol, Xavier Trias, Ramón Anasagasti, Aitana Sánchez Gijón, Josep Ollé i Sílvia Munt.

Obrint els ulls al món

Treballem per a assolir un món en el qual les persones sense recursos econòmics i amb deficiències visuals, dels països pobres, puguin rebre atenció oftalmològica de qualitat per part dels seus serveis de salut.

PROGRAMES DE COOPERACIÓ DESENVOLUPATS

Al llarg de l'any 2004 hem desenvolupat el programa "Ulls del Sàhara", "Ulls de Moçambic" i "Ulls de Bolívia" i hem realitzat activitats a Togo i Gaza, a través de 31 comissions mèdiques que han atès més de 6.600 pacients i realitzat més de 1.000 intervencions.

De forma gràfica hem assolit els resultats següents:

DISTRIBUCIÓ DE COMISSIONS PER PROGRAMES I ÀREES D'ACTUACIÓ:

Programes 2004	Prospecció	Redefinició preparació i avaluació	Mèdico-quirúrgica	Formació	Total
Ulls del Sàhara	1*	1	7	3	12
Ulls de Moçambic		1	5	3	9
Ulls de Bolívia		1	4	5	10
Total	1	3	16	11	31

* Als territoris alliberats

TAULA AMB LA DISTRIBUCIÓ DE PACIENTS PER TIPUS D'ATENCIÓ I PROGRAMA:

Programes 2004	Consultes	Intervencions
Ulls del Sàhara	3.055	180
Ulls de Moçambic	998	700
Ulls de Bolívia	2.551	206
Total	6.604	1.086

I destaquem, l'any 2004, l'esforç de la Fundació per a posar en marxa unitats quirúrgiques i de consulta, tant a l'Hospital Municipal Boliviano Holandés de El Alto (Bolívia) com a l'Hospital Provincial d'Inhambane (Moçambic). Territoris on hi ha milers de persones cegues per cataractes i deficiències importants d'equips sanitaris, personal mèdic i auxiliar i subministres. Ulls del Món ha aportat en aquests territoris els coneixements necessaris i ha posat la tècnica òptica i oftalmològica a disposició de la població local.

També subratllem les activitats realitzades per Ulls del Món l'any 2004 destinades a la formació dels tècnics òptics saharuís, encarregats de l'oftalmologia i l'òptica als campaments de refugiats. La capacitat d'aquests professionals, juntament amb l'especialització del Dr. Khatri (metge saharuí que està cursant el segon curs d'oftalmologia a l'Estat espanyol), suposa un pas endavant i de qualitat en l'atenció de la sanitat ocular de la població saharuí.

Així mateix, avaluem com a positiu el curs de capacitat en subespecialitats oftalmològiques de metges oftalmòlegs bolivians, impartit per professionals de l'Estat espanyol de reconegut prestigi en el qual han pres part aproximadament 20 doctors.

ULLS DEL SÀHARA

EL CONTEXT:

El poble sahrauí viu dispers entre la seva terra originària, el Sàhara Occidental, i els països veïns com Mauritània, Mali i, sobretot, Algèria, país que va acollir els saharauís durant l'ocupació marroquina i on es troben els campaments de refugiats en els quals resideixen, aproximadament, 200.000 persones. Les condicions de vida en la desèrtica zona de Tindouf són molt dures i la precarietat alimentària i energètica i la manca d'aigua condicionen la higiene i la sanitat de la població en aquest territori.

LA SITUACIÓ SANITÀRIA:

Als campaments existeix una mínima estructura per atendre les necessitats sanitàries bàsiques de la població, però l'oftalmologia no està atesa pels professionals locals perquè no hi ha cap oftalmòleg natiu i, únicament, es tracten les patologies oculars per part de les organitzacions sense ànim de lucre que hi col·laborem.

Als campaments ens trobem, principalment, amb pacients de cataractes, glaucoma i tracoma i, entre la població infantil, són importants els problemes refractius que dificulten la seva escolarització i la vida quotidiana.

EL NOSTRE OBJECTIU:

Des de l'any 2001 estem duent a terme un programa estable de cooperació oftalmològica als campaments, que té com a protagonista el servei d'oftalmologia del Ministeri de Salut del govern de la República Àrab Sahrauí

Democràtica i l'Hospital de Rabuni. Amb el Ministeri hem renovat el nostre acord de col·laboració, que té com a objectius principals: atendre les necessitats oftalmològiques i òptiques de la població i treballar per a la permanència d'aquestes activitats, mitjançant la formació dels professionals autòctons.

LES ACTIVITATS REALITZADES I ELS RESULTATS ASSOLITS:

Consultes, intervencions i formació

L'any 2004 s'han desplaçat 12 comissions als campaments de Tindouf:

- 1 comissió de redefinició del programa i preparació
- 5 comissions medicoquirúrgiques
- 1 comissió pediàtrica
- 1 comissió de revisió ocular infantil
- 2 comissions de formació en optometria i muntatge d'ulleres
- 1 comissió de formació de metges generals
- 1 comissió d'atenció oftalmològica als territoris alliberats

En aquestes comissions han participat, solidàriament, 34 voluntaris: 14 oftalmòlegs, 3 anestestes, 4 infermers instrumentistes, 8 òptics, 4 logístics i 1 tècnic d'equipaments, a més dels responsables a la Fundació del programa "Ulls del Sàhara".

Oftalmòlegs: Cristina Aranzasti, Maria Mercè Franch, Rodolfo Gamarra, Francisca García, José Juan Mondéjar, José Moreno, Andrés Müller-Thyssen, Mre Teresa Noguer, José Ignacio Ostolaza, Purificación Pascual, Luis Pérez, Josep Maria Rafart, Miguel Seminario, Tomás Torres

Anestesistes: David Singer, Juan Soliveres, Jorge Villalonga

Instrumentistes: Adriana Díaz, Consuelo Méndez, Cristina Revert, Aitor Setoain

Optometristes: Maria Barceló, Sandra Barroso, Paloma de Bustos, Rubén Darío Fernández, Laura González, Eider Gutiérrez, Marcos López, María Sonsoles Muñoz

Logístics: Jordi Bassedas, Alfonso Febre, Guillem García, Vladimir Ribó

Tècnic d'equipaments: Jesús Barragán

Els professionals d'aquestes comissions han atès 3.055 persones (el que posa de manifest una gran activitat de seguiment de pacients i de revisió de la salut ocular de la població, principalment infantil) i intervingut 180 malalts amb patologies oculars.

També hem format 6 metges generalistes en atenció primària oftalmològica, atès que la profilaxis, el diagnòstic i el tractament inicial de les malalties oftalmològiques és una tasca en la qual s'han d'implicar els metges de família, els pediatres, etc. D'altra banda, hem format en la tècnica refraccionista i el muntatge de lents a 12 i 10 tècnics, respectivament.

Des d'Ulls del Món hem continuat, així mateix, fent-nos càrrec de la beca de formació del doctor sahrauí, El-Khalil Khatri Mohamed-lamin, en l'especialitat d'oftalmologia a l'Hospital de l'Esperança de Barcelona. El Dr. Khatri també ha viatjat l'any 2004 als campaments amb Ulls del Món per a col·laborar, voluntàriament, amb una de les comissions medicoquirúrgiques i complementar el seu programa de formació amb activitats sobre el terreny.

Donació i cessió d'equipaments i material sanitari

L'any 2004, Ulls del Món hem donat al Ministeri de Salut sahrauí:

- Equipament: 3 retinoscopis, 1 biseladora automàtica, 3 cilindres creuats, 2 capçals d'oftalmoscopi i un frontofocòmetre
- Equipament i material òptic: una caixa de proves, una muntura de proves, 4.000 lents en brut (tant esfèriques com cilíndriques), 1.154 ulleres de presbicia (168 als territoris alliberats), 400 ulleres de sol (250 als territoris alliberats), 500 muntures, 1.450 lents cilíndriques (74 a menors que resideixen en internats)

- Material quirúrgic necessari per a la cirurgia de 180 pacients
- Medicació necessària per al tractament de 1.800 pacients

Pont de malalts

Han participat en les activitats del pont de malalts 2 pacients sahrauís que, per les seves patologies complexes i d'acord amb la valoració dels metges de les comissions que els han atès, han estat evacuats dels campaments i intervinguts, altruïstament, a l'Hospital Vall d'Hebron de Barcelona amb bons resultats.

Prevenició

Les activitats de prevenció han anat vinculades a la comissió pediàtrica i en relació amb la salut ocular infantil, a banda de les activitats de control del glaucoma i del tracoma.

Activitats de reforç i enfortiment del servei oftalmològic local

Hem fet una donació d'un cotxe tot terreny al servei d'oftalmologia del Ministeri de Salut sahrauí, necessari per al correcte desenvolupament del programa i la implementació de l'oftalmologia als campaments. Així mateix, hem inclòs en el projecte Ulls del Sàhara un pla d'incentivació econòmica dels professionals sanitaris autòctons.

Mirant més enllà dels campaments de refugiats...
Prospecció als territoris alliberats: la terra sahrauí

Una vegada finalitzat el primer viatge de prospecció de la Fundació als territoris alliberats, al desert dels sahrauís al Sàhara Occidental, la veritat és que dins meu tinc un cúmul de sensacions. El desert no et deixa indiferent, sobretot quan viatges amb un grup de persones de procedència diferent, compartint un objectiu comú d'ajuda humanitària durant uns quants dies seguits. A fora, tot és un horitzó llunyà, solitud i monotonia, tan sols trencada per subtils accidents geogràfics i vegetals i, a dins del cotxe, cinc persones en un espai reduït, cadascú amb el seu pensament. És curiosa la sensació. Les nits al desert són quelcom digne de ser viscut. Estàs sol, sol en el món. Totes les estrelles al cel i, a la terra, sols silenci, un silenci absolut.

I al tornar és l'hora de fer una valoració i pensar-hi...

- Com a estança al desert: és un viatge autèntic (2.100km pel desert) en el qual hem compartit l'hospitalitat dels beduïns, hem begut el seu té i, tot això, a canvi de res.
- Com a supervisor mèdic del programa Ulls del Sàhara: crec que és important visitar, periòdicament, la població de Tifariti, a una hora de viatge des dels campaments.
- Com a valoració personal: quan em desplaço amb les comissions que organitza Ulls del Món faig el que sé fer millor: intentar curar malalties a persones que les pateixen i no tenen possibilitats d'accés als mitjans de curar-se. És una gran satisfacció personal quan veus que, gràcies a la teva acció, altres persones poden tornar a veure o conservar la visió que tenen, sense cap altre intercanvi que la sincera solidaritat de donar al qui no té. Aquests moments, encara que sols siguin breus instants, et donen la raó de ser com a persona i penso que, en el fons, és el motiu pel qual la majoria vam començar a estudiar la carrera de medicina.

Tet Rafart

Supervisor mèdic del programa Ulls del Sàhara

ULLS DE MOÇAMBIQUE

EL CONTEXT:

La República de Moçambic, situada a la costa oriental de l'Àfrica austral, té una població d'aproximadament 18 milions d'habitants, ocupa un territori de 783.080 km² i està dividida en 10 províncies. La capital és Maputo. Després de 12 anys de guerra colonial i 16 de guerra civil, el creixement de l'economia s'ha redreçat considerablement, tanmateix la majoria de la població segueix vivint en un entorn de pobresa.

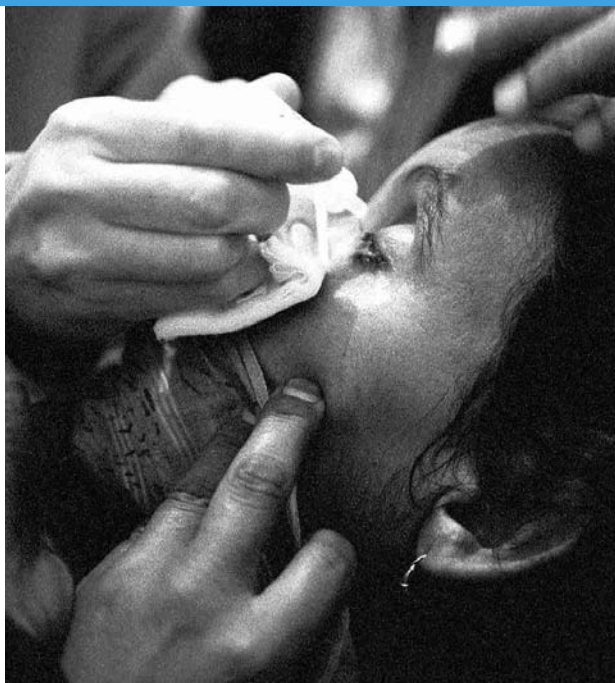
LA SITUACIÓ SANITÀRIA:

A Moçambic les principals causes de malaltia i defunció són les infeccions i les patologies víriques associades a la insuficiència higiènica, la manca d'aigua i la gran vulnerabilitat als desastres naturals (inundacions, epidèmies...).

Més de mig milió de persones pateixen deficiències visuals causades per patologies de còrnia, glaucoma, tracoma,

desnutrició, traumatismes i malalties degeneratives. I, bàsicament, tota l'atenció de malalties oculars es realitza a l'Hospital Central de Maputo, el qual està compost, únicament, per 3 oftalmòlegs autòctons.

Ofthalmòlegs: Fabiola Eder, Marta Fernández, Magela Garat, Iñaki Genua, Mireia Jornet, Carmen López, Tomás Martí, Pilar Molía, Carlos Móser, Roser Pascual, Yuri Sánchez, Rosa Sust

Anestesista: David Pestaña

Instrumentistes: Laura Díaz, Izascun Ferrer, Vicente Herráez, Eli Jiménez, Emilia López, Graciela Martínez, Rosa Prieto, Lourdes Rebollo, Anna Tarragó, Olga Valverde, Mariví Zubizarreta

Òptics: Ferran Casals

Logístics: Marc Tortras, Idurre Uriarte

EL NOSTRE OBJECTIU:

Des d'Ulls del Món col·laborem, des de l'any 2002, amb el Ministeri de Salut de Moçambic per a millorar la qualitat de l'atenció oftalmològica a l'Hospital Central de Maputo (mitjançant la formació del personal sanitari local i la dotació d'equipaments) i, també, des de l'any 2003, proporcionem assistència oftalmològica a la població de la província d'Inhambane; ambdues línies de treball dins del programa Ulls de Moçambic.

L'any 2004 hem signat un acord de col·laboració amb el Ministeri de Salut de Moçambic per avançar amb els objectius de desenvolupament sanitaris plantejats.

LES ACTIVITATS REALITZADES I ELS RESULTATS ASSOLITS:

Consultes, intervencions i formació

Al llarg de l'any 2004 s'han desplaçat 9 comissions a Moçambic:

- 1 comissió de redefinició i preparació del programa
- 5 comissions mèdicoquirúrgiques a l'Hospital Provincial d'Inhambane
- 3 comissions formatives a l'Hospital Central de Maputo (una d'elles amb activitats mèdicoquirúrgiques)

Les comissions mèdiques han atès 998 persones i intervingut quirúrgicament a 700 pacients, principalment de la província d'Inhambane, situada a 450km al nord de Maputo.

En aquestes comissions han participat, solidàriament, 27 voluntaris: 12 oftalmòlegs, 1 anestesista, 11 infermers instrumentistes, 1 òptic i 2 logístics; així com els responsables del programa "Ulls de Moçambic".

La formació s'ha centrat en la capacitat pràctica dels

oftalmòlegs i residents de l'Hospital Central de Maputo en la subespecialitat de retina.

D'altra banda, la Dra. Ma. Luisa Víctor Gomes, metge resident de l'Hospital Central de Maputo, s'ha desplaçat a Barcelona, en el marc d'una beca del Ministeri d'Assumptes Exteriors facilitada per la Fundació Ulls del Món i s'ha format a l'Institut de Microcirurgia Ocular (IMO) en un pla de capacitat, de 6 mesos de durada, que finalitza el primer semestre de l'any 2005.

A Inhambane s'ha fet una prospecció per a avaluar la possibilitat de crear un taller d'òptica que doni sortida a les necessitats d'atenció ocular de la província. La viabilitat d'aquest projecte està en estudi.

Donació i cessió d'equipaments i material sanitari

L'any 2004, hem dotat l'Hospital Central de Maputo i l'Hospital Provincial d'Inhambane de:

- Equipament: 1 facoemulsificador, 1 queratòmetre, 1 microscopi, 1 oftalmoscopi, 1 destil·lador i 2 lupes de Völk, 1 retinoscopi, 1 caixa de proves, 1 muntura de proves
- Material instrumental: 2 caixes de cataractes
- Material quirúrgic i medicació necessària per a 750 intervencions

I hem avançat en la posada en marxa d'una unitat oftalmològica completa a Inhambane.

Prevenició

S'han dut a terme aproximacions per a realitzar un estudi sobre la incidència del tracoma a la província d'Inhambane.

ULLS DE BOLÍVIA

EL CONTEXT:

Bolívia presenta un dels índex més baixos de desenvolupament a Llatinoamèrica. Assentat en un espai altiplà a 4.000 metres sobre el nivell del mar, té una població aproximada de 8 milions d'habitants i el 65% es concentra entre les ciutats de La Paz, El Alto, Cochabamba i Santa Cruz. La societat boliviana pateix unes accentuades desigualtats socials i, en aquest sentit, el 70% de la població de El Alto manifesta nivells de pobresa moderada o severa.

LA SITUACIÓ SANITÀRIA:

Els serveis de salut no atenen més de tres quartes parts de la població per motius socioeconòmics i de desplaçament. I, en aquest sentit, tot i que el país compta amb 160 oftalmòlegs, manca atenció oftalmològica en el marc de les institucions públiques de salut.

EL NOSTRE OBJECTIU:

Des de l'any 2003, estem col·laborant amb els serveis sanitaris públics, les entitats relacionades amb l'oftalmologia i les organitzacions no governamentals locals per a, d'una banda, donar resposta a les necessitats d'atenció oftalmològica de la població de El Alto (projecte Ulls de Bolívia - Ciudad de El Alto, implementat a l'**Hospital Municipal Boliviano Holandés**) i, d'altra banda, contribuir a la subespecialització dels professionals locals, mitjançant un curs d'entrenament per a oftalmòlegs que s'imparteix a l'**Instituto Nacional de Oftalmología** - INO (projecte Ulls de Bolívia - formació a La Paz).

El programa Ulls de Bolívia té per finalitat millorar la salut ocular de la població boliviana sense recursos econòmics i contribuir d'aquesta forma a superar les conseqüències de la situació de pobresa existent al país. Aquest any 2004

hem signat, per primera vegada, un acord amb la Direcció Local de Salut de El Alto, l'**Hospital Municipal Boliviano Holandés** i Medicusmundi. A banda hem signat un acord amb el Ministeri de Salut i Esports de Bolívia i un altre amb l'**Instituto Nacional de Oftalmología**.

LES ACTIVITATS REALITZADES I ELS RESULTATS ASSOLITS:

Consultes, intervencions i formació

S'han desplaçat, l'any 2004, 10 comissions a Bolívia:

- 1 comissió de redefinició i preparació del programa
- 4 comissions mèdicoquirúrgiques a El Alto
- 5 comissions de formació a La Paz

En aquestes comissions han participat 18 voluntaris que han atès 2.551 persones, han intervingut 206 pacients i han realitzat 1.536 refraccions.

Aquests pacients, ciutadans de El Alto d'escassos recursos econòmics, han accedit a l'atenció oftalmològica a través de campanyes de difusió i convocatòria realitzades pels professionals de l'**Hospital Municipal Boliviano Holandés**.

També hem realitzat activitats de formació del personal de l'àrea de consulta i quiròfan de l'Hospital, en les quals han participat 5 professionals locals, principalment una oftalmòloga local.

En les sessions formatives realitzades a l'**Instituto Nacional de Oftalmología**, destinades a contribuir a la millora de les pràctiques mèdiques dels professionals locals, han participat uns 20 oftalmòlegs bolivians per sessió i, en total, al llarg de l'any 2004, s'han realitzat 18 sessions formatives, distribuïdes en 5 seminaris relatius a cirurgia oculoplàstica, oftalmologia vitreoretiniana i inflamació, glaucoma, cataracta i còrnia i malalties externes. Els participants en els cursos han expressat un alt grau de satisfacció i d'aprofitament.

Els professionals que han participat en les comissions han

estat 10 metges oftalmòlegs, 5 infermers instrumentistes i 3 optometristes, a més dels responsables del programa Ulls de Bolívia de la Fundació.

Oftalmòlegs: Pedro Caro, Xavier Corretger, Miguel González Candial, Joan Güell, Rosario Martínez, José Juan Martínez Toldos, Andrés Müller-Thyssen, Francisco Poyales, Ana Rodríguez, Eduardo Vilanova

Instrumentistes: Carme Castel, Mònica Guàrdia, Francesca José, Israel López-Brea, Lola Sánchez

Optometristes: Vanesa Budi, Carol Camino, Núria Garzón

Donació i cessió d'equipaments i material sanitari

Al llarg de l'any 2004, des d'Ulls del Món hem donat suport a la creació de la Unitat Oftalmològica de l'**Hospital Municipal Boliviano Holandés** i, en aquest sentit, hem cedit equipaments per a:

- Consulta: 1 làmpada d'escletxa, 1 tonòmetre, 1 queratòmetre, 1 oftalmoscopi indirecte, 1 biòmetre i 1 joc d'optotips
- Quiròfan: 1 microscopi quirúrgic, 2 facoemulsificadors, 1 caixa de cataractes

I hem donat els insums i la medicació necessària per a l'atenció de tots els pacients de consulta i les cirurgies durant les comissions, així com l'estoc necessari per a l'ús de la unitat d'oftalmologia en períodes entre comissions.

En aquest sentit, s'ha completat la unitat oftalmològica que s'havia previst l'any 2003 i que inclou consulta i quiròfan. Aquesta unitat és un important pas endavant en el desenvolupament de l'oftalmologia i l'aproximació a l'atenció ocular a la població local.

També hem lliurat 450 lents de presbícia, 4 ulleres de sol i 30 ulleres de mides especials.

Prevenició

Hem dut a terme 5 sessions informatives per a la prevenció de la salut ocular adreçades, principalment, a mares de família indígenes i nens en situació de pobresa de la ciutat

de El Alto. Les xerrades, en les quals han participat entre 20 i 30 persones per sessió, han tingut lloc a diferents centres d'atenció primària de la xarxa pública de la ciutat de El Alto i han

tractat diferents temes, com ara: l'anatomia i la fisiologia dels ulls, els factors incidents en les patologies oculars, les principals malalties oculars i la seva detecció precoç i l'atenció i la protecció de la visió. S'han valorat positivament les sessions i els temes tractats han suscitat un gran interès entre els assistents.

ACTIVITATS A GAZA

En el marc d'un projecte de l'Organització Mundial de la Salut i d'acord amb l'Ajuntament de Barcelona i la Municipalitat de Gaza hem estat en contacte amb els serveis sanitaris palestins per tal d'endegar un projecte de cooperació al desenvolupament sanitari a la franja de Gaza, a la costa est del mar mediterrani.

Aquest projecte es basa principalment en formar en retina i vítreo un professional local, per la qual cosa hem dotat una beca, a més d'estudiar la possibilitat de realitzar altres actuacions de cooperació a la franja de Gaza.

Al llarg de l'any 2004 les difícils condicions polítiques de la zona han condicionat la posada en marxa del projecte i no han permès que cap oftalmòleg autòcton hagi pogut viatjar a l'Estat espanyol per a gaudir de la beca i subespecialitzar-se.

ACTIVITATS A TOGO

Hem participat en un viatge organitzat per la Fundació Fernández del Coter, amb seu a Santander, per a estudiar la possibilitat d'ampliar les activitats d'Ulls del Món a un altre territori.

Togo, situat a l'Àfrica subsahariana, és un país molt petit, de 45.000 habitants, amb una taxa d'analfabetisme molt alta i una gran mancança de recursos, principalment d'aigua.

A l'Hospital Regional de Dapaong, situat a 680 km. al nord de la capital de l'Estat, Lomé, i molt a prop de la frontera amb Burkina Faso, hi ha una unitat oftalmològica creada i dotada d'equipaments i material per la Fundació Fernández del Coter, la qual, anualment, organitza una comissió mèdica per a atendre l'elevada demanda d'atenció oftalmològica de la zona.

A Ulls del Món estem estudiant les possibilitats de col·laborar en aquest projecte.

INFORME ECONÒMIC

Gràcies a la confiança dipositada en Ulls del Món per part d'institucions públiques, entitats privades, empreses i donants individuals hem pogut gestionar més de 880.000 euros.

	2003	2004
INGRESSOS		
Ingressos Públics		353.980,00
Patrons institucionals fundacionals	141.000,00	141.000,00
Altres institucions (concursos i subvencions)	10.700,00	173.980,75
Ingressos Privats		533.957,07
Empreses (convenis i altres)	249.762,00	323.149,79
Adherits		7.558,36
Donants puntuals		29.162,53
Altres		5.213,36
Ingressos "La Nit"		107.955,00
TOTAL INGRESSOS		887.937,07

Hem incrementat en més de 350.000 euros els ingressos respecte a l'exercici anterior, augmentant, principalment, els ingressos procedents del concurs de l'Agència Catalana de Cooperació, les donacions puntuals i les corresponents al sopar de "La Nit dels Ulls del Món" celebrat a Barcelona.

	2003	2004
DESPESES		
Programes de cooperació		300.624,44
Enviament de comissions (quirúrgiques i de formació)	104.214,46	151.397,31
Dotació d'equipaments i materials		972.883,17
Pont de malalts, campanyes de prevenció i col·laboracions externes	51.890,66	46.569,83
Gestió i coordinació tècnica, seguiment sobre el terreny i avaluació	47.456,32	157.930,13
Administració i gestió		291.003,32
Serveis centrals	102.153,38	102.153,38
Despeses nova seu		-128.218,46
Patronat		1.412,78
Comunicació i sensibilització		46.780,42
Difusió externa i captació de fons i voluntaris		17.890,39
Despeses de "La Nit"		34.964,02
TOTAL DESPESES		972.045,79

Hem augmentat en més d'un 70% el nombre de comissions i hem duplicat les intervencions quirúrgiques realitzades l'any 2003. En aquest sentit, hem incrementat les despeses d'enviament de comissions i de dotació d'equipament i materials als centres de salut locals, a la vegada que hem augmentat l'equip operatiu, tant a la seu com a terreny.

* El dèficit de 84.089,68 euros correspon a la despesa en condicionament de la nova seu de la Fundació

ACTIVITATS DE SENSIBILITZACIÓ I COMUNICACIÓ

A través de les campanyes de comunicació que duem a terme, volem obrir els ulls de les persones del nostre entorn respecte a les desigualtats i les necessitats que existeixen en molts territoris del món. Perquè els seus ulls hi vegin, primer hem de veure-hi nosaltres!

Durant l'any 2004 hem participat en actes relacionats amb l'oftalmologia i el desenvolupament sanitari internacional, com ara:

- el **Congrés de la Societat Espanyola d'Oftalmologia**, celebrat a Còrdova entre el 29 de setembre i el 2 d'octubre. En aquest congrés hem estat presents a través d'un estand i de la participació en una taula rodona sobre cooperació oftalmològica. Un any més, hem informat als oftalmòlegs

i infermers de l'Estat espanyol presents en el congrés sobre els programes de cooperació en marxa i les possibilitats de participar-hi.

- l'**Assemblea General de la IAPB** (International Agency for the Prevention of Blindness - Agència Internacional per a la Prevenció de la Ceguesa), celebrada a Dubai, entre els dies 17 i 20 de setembre, i en la qual hem participat en una jornada de treball, juntament amb els altres "supporting members" del "Partnership committee", que està compost per 30 organitzacions d'arreu del món.

El **dret a veure-hi** és l'àmbit d'acció dels projectes d'Ulls del Món i l'eslògan del programa VISION 2020 de l'Agència Internacional per a la Prevenció de la Ceguesa.

Eliminar les principals causes de la ceguesa evitable al món l'any 2020 és l'objectiu comú que ens hem proposat.

- i el **Fòrum Universal de les Cultures de Barcelona**, participant, el dia 9 de juny, en una taula rodona relativa al repte de la salut i el desenvolupament al segle XXI, concretament sobre el paradigma entre els drets en matèria de salut i la participació.

Participant en aquests actes ens hem posat en contacte amb professionals de l'oftalmologia i la cooperació en l'àmbit sanitari i hem compartit experiències i objectius d'intervenció.

També hem organitzat activitats de divulgació de les nostres activitats i de sensibilització pública en diferents àmbits:

- **Presentació del nucli territorial de la Fundació a Euskadi**. Aquest acte, celebrat a Sant Sebastià el dia 16 de juny, s'emmarca en la campanya de divulgació de les nostres activitats a les comunitats autònomes de l'Estat on hi ha metges voluntaris que participen en les nostres comissions i un teixit oftalmològic interessat en el desenvolupament de la seva especialitat arreu dels països més vulnerables del món. Aquesta presentació va incloure una audiència amb el lehendakari, Juan José Ibarretxe.

- **Celebració de l'aniversari de la Fundació** amb una trobada de voluntaris el dia 9 de juliol a Barcelona. Es tracta d'una festa de la solidaritat que celebrem anualment i que, l'any 2004, ha reunit els voluntaris d'Ulls del Món al Palau de la Música de Barcelona. L'aniversari de la Fundació és una ocasió per, d'una banda, recordar el motiu per al qual treballem diàriament: lluitar pel dret a la visió de les persones del món i, d'altra banda, agrair la feina desinteressada de tots els voluntaris de la Fundació.

I hem participat en actes organitzats per altres entitats. En aquest sentit, hem pres part en:

- el **Mercat ecosolidari** i en una **xerrada per a famílies acollidores de menors sahrauís**, ambdues activitats orga-

nitzades per l'**Ajuntament de Sant Joan Despí** (Barcelona).

- L'**exposició "De persones a persones"**, organitzada pel Banc Sabadell, en la qual vam participar juntament amb altres entitats de prestigi de l'àmbit de la cooperació.

Els objectius i les activitats d'Ulls del Món també han interessat als mitjans de comunicació, principalment a emissores de ràdio de freqüència catalana i a diaris d'edició nacional. En aquest sentit, el president, el vicepresident, la directora general i diversos metges voluntaris han aparegut, l'any 2004, en més de 30 ocasions en mitjans per a donar a conèixer els programes de cooperació que tenim en marxa, les activitats que hem dut a terme i conscienciar el públic sobre la vulnerabilitat en matèria sanitària de moltes poblacions del món.

La Nit dels Ulls del Món

La celebració d'aquest sopar solidari ha estat l'acte de comunicació amb més repercussió i notorietat pública de l'any 2004.

La Nit dels Ulls del Món ens ha permès difondre les activitats de cooperació internacional que duem a terme i informar a les persones que ens fan mereixedors de la seva confiança sobre els resultats assolits.

L'any 2004 hem celebrat novament La Nit a Barcelona i hem tingut una gran acollida: han assistit més de 250 persones, procedents de l'àmbit òpticofthalmològic, empresarial, polític i cultural del país, entre elles el president de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall i la consellera de Salut, Marina Geli.

Així mateix, han intervingut professionals com la Gemma Nierga i el Xavier Coral, en qualitat de presentadors de l'acte i els violoncel·listes Lluís Claret, Anna Mora i Daniel Claret.

La recaptació econòmica ha estat d'aproximadament 170.000 euros destinats a les activitats de prevenció de patologies oculars, intervenció quirúrgica de malalts i formació dels professionals sanitaris dels territoris en els quals col·laborem.

COFINANÇADORS I ACORDS DE COL·LABORACIÓ

A Ulls del Món comptem amb la confiança d'administracions públiques, empreses, entitats financeres i institucions privades que col·laboren amb nosaltres en la realització dels programes de cooperació internacional al desenvolupament.

Agraïm el suport dels patrons fundacionals:

Agraïm la col·laboració de:

Agraïm el suport als projectes de desenvolupament per part de:

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

Agraïm l'aportació de recursos econòmics, humans i materials de:

Ajuntament de Bétera
Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat
Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet
Ajuntament de Sitges
Copisa
Corporació Sanitària de Barcelona
Federation of American Women's Club Overseas
Fundació Antoni Serra Santamans
Fundació Catalana Occident
Fundació Privada Girbau
Fundación Vida y Esperanza
Institut Municipal d'Assistència Sanitària

Agraïm el patrocini de:

DKV Seguros

Agraïm les aportacions de:

Alcon
ALLERGAN
AMO
ART lens
Baush&Lomb
Bloss Group
Corneal
ESTEVE
FARMA-LEPORI

Farmàcia R. Mestre Boleda
imexclinic
INDAS
INDO
Laboratorios Thea
medicalmix
OfalTech
Pfizer
Topcon

Agraïm la implicació de:

Bufet Bergós
Bufet Fernández-Déu
Fundació Autònoma Solidària
Fundación para la Cooperación y la Salud Internacional Carlos III
Lowe FMRG
medicusmundi
MRW
NÚÑEZ I NAVARRO

Comptem, també, amb el suport d'institucions públiques i privades de salut ocular que han facilitat que desenes de professionals sanitaris hagin participat l'any 2004 en els programes de cooperació de la Fundació.

Amb el recolzament de persones que, a títol individual i de forma puntal o periòdica, porten els recursos econòmics necessaris per al desenvolupament de les activitats.

I, per descomptat, amb la col·laboració de les contraparts sobre el terreny i de les autoritats i entitats responsables del desenvolupament oftalmològic a cada territori.

¿TANCARÀS ELS ULLS AL SEU FUTUR?

Amb la teva ajuda continuarem obrint els ulls al món

Nom i cognoms: _____

N.I.F.: _____

Adreça: _____

Població: _____

Telèfon: _____

E-mail: _____

Desitjo aportar aquesta quantitat:

☐ 30 € ☐ 60 € ☐ 90 € ☐ 150

☐ 200 ☐ 300 ☐ Donació única _____

I amb aquesta freqüència:

☐ Mensual ☐ Trimestral ☐ Semestral ☐ Anual

Sol·licito que fins a nou avis s'aboni amb càrrec al meu compte els rebuts que, en concepte de quota d'associació, presentarà la Fundació Ulls del Món.

Banc o caixa: _____

Número de compte (20 dígits):

ENTITAT	OFICINA	D.C.	Nº COMPTE

Signatura i data: _____

☐ M'interessa un rebut fiscal per a desgravar

Donacions: la Caixa 2100 0478 88 0200234832

Enviar per correu o fax. **GRÀCIES**

* Les dades que ens facilitis s'incorporaran a un fitxer de la Fundació Privada Ulls del Món, domiciliada a Barcelona, carrer Tamarit 144-146, entl. 2a (CP. 08015), que les tractarà amb la finalitat de gestionar la teva aportació i per a enviar-te a la direcció facilitada informació sobre les activitats i projectes de la Fundació. De conformitat amb la llei orgànica 15/99, de protecció de Dades de Caràcter Personal pots exercir els teus drets d'oposició, rectificació i cancel·lació de dades adreçant-te, per escrit, al domicili de la Fundació Ulls del Món indicat anteriorment.